

Onderwerp Evaluatie boombeheer 2013 - informatie

Steller W. de Boer

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon (050) 367 89 08 Bijlage(n) 1

Ons kenmerk SB14.4209790

Datum - 3 APR 2014 Uw brief van -

Uw kenmerk -

Geachte heer, mevrouw,

Vanaf de aanplant verzorgen en beschermen wij het bomenbestand zo goed als mogelijk. Wij zorgen ervoor dat het bomenbestand gezond en vitaal blijft. Dit betekent ook dat wij bomen moeten vellen wanneer zij ziek zijn en een gevaar voor de omgeving opleveren. Het vellen van bomen kan soms leiden tot emoties. Wij begrijpen dit en proberen bewoners zo goed mogelijk te informeren over de reden van het vellen van bomen of over ingrijpende snoeimethodes. Bij de problematiek rondom de kastanjes aan de singels, voeren wij nauw overleg met de bewoners. Het laten meedenken over oplossingen door bewoners leidt tot wederzijds begrip.

Wij hebben ongeveer 180.000 bomen in beheer. Om al die bomen kwalitatief in goede staat te houden of te verbeteren is een zorgvuldig beleid en beheer nodig. Ieder jaar evalueren wij dit beleid en beheer. Zo krijgen wij een goed beeld van de ontwikkeling van het bomenbestand. In bijgaande notitie kunt u lezen wat wij vorig jaar allemaal op het gebied van bomen hebben gedaan. De belangrijkste bevindingen in 2013 zijn de verdere uitbreiding van de kastanjeziekte en de negatieve bomenbalans als gevolg van minder herplant bij particuliere vergunningen en het sneuvelen van circa 600 bomen als gevolg van de storm in oktober 2013.

Uitbreiding kastanjeziekte

Een belangrijke ontwikkeling in 2013 was de verdere uitbreiding van de kastanjeziekte. Op 6 februari 2014 (brief met kenmerk SB14.4126615) hebben wij u voor het laatst geïnformeerd over de ontwikkeling van de kastanjeziekte in de stad en de maatregelen die we moesten treffen om gevaarlijke situaties te voorkomen. In 2013 hebben wij van de 1.800 kastanjabomen 164 bomen moeten vellen.

Ons voornemen voor 2013 was om een start te maken met herplant van bomen op de opengevallen plekken als gevolg van de kastanjeziekte. Te beginnen bij de herplant aan de singels en de Berlageweg in de Hunze. In onze brief van 6 februari 2014 kunt u lezen dat wij in 2014 zowel aan de singels als aan de Berlageweg in samenspraak met bewoners vervangende bomen zullen aanplanten. Met de herplant van bomen hopen wij in 2014 bij te dragen aan een evenwichtige bomenbalans.

Stormschade

Op 28 oktober 2013 heeft een storm forse schade aangericht aan het Groninger bomenbestand. Na het opmaken van de eindbalans blijkt dat deze storm ongeveer 700 bomen heeft gekost. Daarvan zijn 600 bomen daadwerkelijk omgewaaid. De overige 100 bomen zijn zodanig beschadigd dat het niet verantwoord was om ze te laten staan. Deze bomen zijn in het voorjaar van 2014 geveld. In de meeste gevallen betrof het gezonde bomen die door de langdurige bladzetting extra gevoelig waren voor de wind. Direct na de storm is prioriteit gegeven aan het creëren van een veilige situatie door het opruimen van omgewaaide bomen en het wegsnoeien van losgeraakte takken. Wij hebben u op 30 januari 2014 geïnformeerd over de extra kosten aan ons bomenbestand die door deze storm zijn ontstaan (brief met kenmerk SB14.4146764). Als alle (700) bomen worden herplant dan is daarvoor de komende tijd een bedrag van ruim 2,34 miljoen euro nodig. Bij de raming van dit bedrag is rekening gehouden met de aanschaf van nieuwe bomen en de maatregelen die nodig zijn om de bomen weer een goede groeiplaats te bieden. We verwachten echter dat bij een deel van de gesneuvelde bomen geen herplant nodig zal zijn. Het gaat dan bijvoorbeeld om bomen die onderdeel waren van een grotere groep bomen. Een gesneuvelde boom leidt daar vaak niet tot een wezenlijk ander beeld. Bovendien zou een (nieuwe) jonge boom door schaduwwerking daar weinig kans maken. Wij verwachten dat van de 700 bomen voor ongeveer 210 bomen geen herplant nodig is. Voor de vervanging van de overige 490 bomen is de komende tijd dan nog een bedrag van 1,83 miljoen euro nodig. Voor deze extra kosten is in het reguliere budget voor bomenonderhoud geen ruimte. De kosten voor de meest urgente herplant zullen wij betrekken bij onze afwegingen rondom de jaarrekening 2013. De overige her te planten bomen zullen wij meenemen bij de uitwerking van het uitvoeringsplan van de bomenstructuurvisie 'Sterke Stammen'. De kosten die met deze herplant gemoeid zijn, kunnen de komende jaren betrokken worden bij de afwegingen van de begroting.

Bomenbalans

Wij verlenen als gemeente omgevingsvergunningen voor het vellen van bomen. We moeten daarbij vaak keuzes maken waarbij het belang van bomen wordt afgewogen tegen andere zaken. Zo kan er sprake zijn van boomziektes, ouderdom of spelen er andere belangen als woningbouw of wegeaanleg. Door gebrek aan ruimte in de stad is het soms onvermijdelijk om een boom te vellen. In het kader van de evaluatie boombeheer wordt jaarlijks een bomenbalans opgesteld. Zo kunnen we een goed beeld krijgen van de ontwikkeling van ons bomenbestand. Dit jaar zijn 992 bomen aangeplant tegenover 1.857 bomen geveld. Een verschil van 865 bomen. Dit lijkt een negatieve ontwikkeling, maar het verschil is goed te verklaren. De negatieve balans in 2013 is toe te schrijven aan minder herplant bij particuliere vergunningen en aan het omwaaien van 600 bomen door de storm in oktober 2013. Voor deze omgewaaide bomen konden niet direct nieuwe bomen worden herplant.

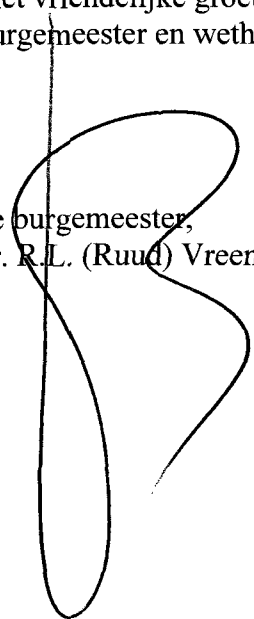
Naar verhouding leggen wij minder vaak herplant op bij particuliere vergunningen omdat het meestal gaat om bomen die te groot zijn geworden ten opzichte van een tuin. Het opleggen van een herplant is dan niet zinvol. Ook hebben we in 2013 meer

aanvragen binnengekregen voor het dunnen van bomen. Bij deze onderhoudsmaatregel is het niet gewenst om tot herplant over te gaan. Daarnaast hebben we voor particuliere terreinen, waaronder het Le Roygebied, vergunningen verleend voor het vellen van bomen die zodanig door de storm beschadigd waren dat de veiligheid niet meer kon worden gewaarborgd.

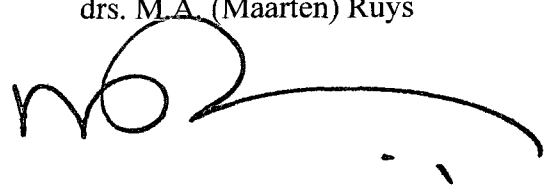
Voor meer informatie over de evaluatie verwijzen wij u naar de bijlage.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
dr. R.L. (Ruud) Vreeman

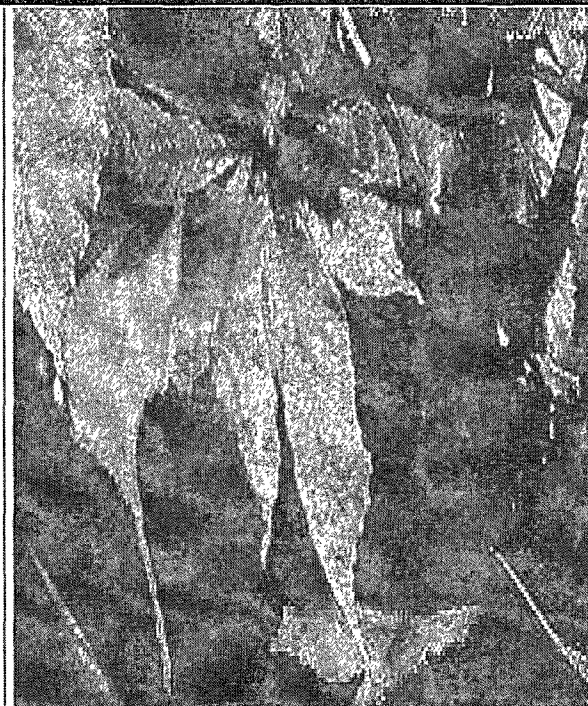
A large, stylized handwritten signature in black ink, consisting of several loops and a long vertical stroke.

de secretaris,
drs. M.A. (Maarten) Ruys

A handwritten signature in black ink, starting with a large 'M' and 'A' followed by a long horizontal stroke.

2013

Evaluatie boombeheer

Inleiding

Bomen zijn belangrijk in de stad. Zo ook voor de inwoners en bezoekers van Groningen, want met alleen maar stenen en beton is een stad niet leefbaar. Bomen zorgen voor schaduw op zonnige dagen en voor beschutting wanneer het regent. Ze vangen fijnstof af en regelen de luchtvochtigheid en de temperatuur. Voor allerlei dieren bieden bomen beschutting en nestgelegenheid. Bomen zijn sfeerbepalend. Ze leveren een belangrijke bijdrage aan de belevingswaarde van de stad. De bomen in de plantsoenen en de parken maken Groningen aantrekkelijk en plezierig.

Wij hebben ongeveer 180.000 bomen in beheer. Vanaf de aanplant verzorgen en beschermen wij dit bomenbestand zo goed als mogelijk. Hierbij zijn zaken als het monitoren van de conditie en het terugdringen van overlast van belang. Om al die bomen kwalitatief in goede staat te houden of te verbeteren is een zorgvuldig beleid en beheer nodig. Ieder jaar evalueren wij dit beleid en beheer. Zo krijgen wij een goed beeld van de ontwikkeling van het bomenbestand. In onderstaande notitie kunt u lezen wat wij vorig jaar allemaal op het gebied van bomen hebben gedaan. De belangrijkste bevindingen in 2013 zijn de verdere uitbreiding van de kastanjeziekte en de negatieve bomenbalans als gevolg van minder herplant bij particuliere vergunningen en het sneuvelen van circa 600 bomen als gevolg van de storm in oktober.

1. Beleid en regelgeving

2.1. Inleiding

In een compacte stad als Groningen leveren bomen een essentiële bijdrage aan de kwaliteit van de openbare ruimte. Bomen geven kleur aan de stad en dragen bij aan een gezonde en natuurlijke leefomgeving. Bomen zijn onmisbaar in een duurzame stad. Dat vraagt om een zorgvuldig beleid én een helder instrumenteel plan. In dit hoofdstuk beschrijven wij de belangrijkste ontwikkelingen van het bomenbeleid. In 2013 zijn twee beleidsstukken geactualiseerd, te weten de nota kapbeleid 2010 en het beleid rondom monumentale bomen.

2.2 Nota kapbeleid 2010

Om het bomenbestand in de stad te beschermen heeft de gemeente een aantal beleidsregels vastgesteld in de Algemene Plaatselijke Verordening Groningen, de APVG. In de APVG is geregeld hoe er met het bomenbestand wordt omgegaan en welke regels er gelden als iemand (ook de gemeente zelf) een boom wil vellen. In artikel 2 staat dat het college een omgevingsvergunning toetst op het belang voor het behoud van de houtopstand en op het belang voor het verwijderen van de houtopstand. Hierbij toetst het college op de criteria 'waardering', 'overlast', kwaliteit' en 'dringende reden.

Uit de motivering van een verleende omgevingsvergunning moet blijken dat er een zorgvuldige belangenafweging is gemaakt. Bij een particuliere aanvraag om een omgevingsvergunning waarbij de motivering 'overlast' is kan daarbij gebruik gemaakt van een beoordelingsformulier. Op dit beoordelingsformulier komt zowel het belang voor het behoud als het belang voor het verwijderen van de houtopstand via een score naar voren. In december 2013 is de nota kapbeleid geactualiseerd. Dit heeft geleid tot een objectiever beoordelingsformulier en het verduidelijken van een aantal definities. Daarnaast is 'rendemenstverlies energieopwekkers' toegevoegd aan de beschrijving van overlastvormen.

2.3 Monumentale bomen (Bladgoud)

Om de drie jaar inventariseren wij de particuliere monumentale bomen. De gegevens van de gemeentelijke monumentale bomen zijn al bekend omdat deze continu geactualiseerd worden op basis van het driejaarlijks onderhoud van de bomen. In de tweede helft van 2013 hebben wij de monumentale bomen in de stad voor een vierde keer geïnventariseerd. We zijn er trots op dat het aantal monumentale bomen in de afgelopen drie jaar is toegenomen tot ruim 7.617 bomen: 6.186 in gemeentelijk terrein en 1.431 op particuliere grond. Ondanks dat een deel van deze bomen op kwetsbare plekken in de stad staan, hebben we het monumentale bomenbestand zoveel mogelijk weten te behouden en uit te breiden. De toename doet zich voornamelijk voor bij de gemeentelijke bomen met een leeftijd tussen de 50 en 59 jaar. Vanwege hun bijzondere waarde vinden wij het belangrijk om monumentale bomen te beschermen en te behouden. De diverse regelingen en instrumenten voor de bescherming van monumentale bomen beschrijven wij in de nota Bladgoud.

Subsidie voor onderhoud particuliere monumentale bomen

Monumentale bomen zijn waardevolle objecten in de stad. Dit geldt niet alleen voor bomen op gemeentelijk terrein, maar ook voor monumentale bomen in particulier bezit. Particuliere eigenaren van een monumentale boom kunnen daarom eenmaal in de 15 jaar subsidie aanvragen voor het onderhoud van de boom. Zij krijgen 50% van de onderhoudskosten vergoed met een maximumbedrag van € 1000,-. Vanuit de bezuinigingen op het openbaar groen was er voor 2013 nog € 3.000,- aan subsidie beschikbaar voor het onderhoud van particuliere monumentale bomen. We hebben zeven aanvragen binnengekregen die wij op volgorde van binnenkomst in behandeling hebben genomen. We hebben alle zeven aanvragen kunnen verlenen voor in totaal € 2.700,-.

2.4. Bomenstructuurplan

In 2013 is gewerkt aan de actualisatie van het bomenstructuurplan 'Bladwijzer'. Omdat de stad en het bomenbestand continu onderhevig is aan veranderingen, er nu weinig ruimte is voor inbreng van bewoners en wij steeds vaker te maken krijgen met boomziektes- en plagen die ons bomenbestand aantasten, is het gewenst het bomenstructuurplan te herzien. De nieuwe bomenstructuurvisie 'Sterke

Stammen beschrijft de ambities tot 2024 voor bomen in de stad en de manier waarop bewoners bij de planvorming betrokken worden. De visie is gericht op behoud en completering van de hoofdbomenstructuur, meer zeggenschap voor bewoners en het beter beheersen van boomziektes en – plagen. De visie vormt een wensbeeld voor de toekomst. ‘Sterke Stammen’ is in februari 2014 door de raad vastgesteld.

2.5. Groenbelangen in projecten

Bij ruimtelijke ontwikkelingen, zoals het bouwen van woningen of het aanleggen van wegen, moeten veel belangen worden afgewogen. Er moet bijvoorbeeld gekeken worden naar economische belangen, verkeer, parkeren, recreatie, waterstructuur en groenbelangen. De afweging van de belangen van ecologie, groen en bomen (samengevat als groenbelangen) is de laatste jaren belangrijker geworden en heeft met de vaststelling van de Groenstructuurvisie in 2009 een sterkere plek gekregen in de besluitvorming bij ruimtelijke ontwikkelingen. In de notitie ‘Groenbelangen in ruimtelijke ontwikkelingen en projecten’ heeft het college op 8 mei 2012 procesafspraken vastgesteld waarmee de tijdige en zorgvuldige afweging van groenbelangen bij ruimtelijke projecten wordt gewaarborgd. In oktober 2012 hebben de betrokkenen bij gemeentelijke ruimtelijke ontwikkelingen tijdens een workshop gediscussieerd over de afweging van groenbelangen en de daarbij horende knelpunten. Er zijn werkafspraken gemaakt over opdrachtgeverschap, verantwoordelijkheden en toezicht. En om de inrichting van het besluitvormingsproces daarbij te verbeteren.

2. Bomenbalans

3.1. Inleiding

Wij verlenen als gemeente omgevingsvergunningen voor het vellen van een houtopstand. We moeten daarbij vaak keuzes maken waarbij het belang van bomen wordt afgewogen tegen andere zaken. Zo kan er sprake zijn van boomziektes, extreme weersomstandigheden, ouderdom of spelen er andere belangen als woningbouw of wegeaanleg. Door gebrek aan ruimte in de stad is het soms onvermijdelijk om een boom te vellen. Wij hebben het afgelopen jaar bijgehouden hoeveel omgevingsvergunningen wij hebben verleend, hoeveel bomen in de stad zijn geveld en hoeveel er zijn gepland. Dit jaar hebben we een negatieve bomenbalans: er zijn 992 bomen aangeplant tegenover 1.857 bomen geveld. In dit hoofdstuk kunt u lezen dat dit negatieve verschil goed te verklaren is.

3.2. Omgevingsvergunning vellen houtopstand

In 2013 zijn in totaal 438 aanvragen voor het vellen van een houtopstand binnengekomen, zie tabel 1. Dit zijn er 32 meer dan in het jaar daarvoor. Het aantal aanvragen ligt, ondanks kleine schommelingen, al jaren rond de 400 tot 450 stuks. We hebben in totaal 387 omgevingsvergunningen verleend voor het vellen van 1.257 bomen. Het aantal verleende vergunningen staat dus niet gelijk aan het aantal bomen dat geveld is. Eén vergunning kan namelijk meerdere bomen omvatten. Het aantal bomen waarvoor een omgevingsvergunning voor het vellen van een houtopstand wordt aangevraagd wisselt per jaar en is afhankelijk van de geplande projecten en werkzaamheden maar ook van het aantal particuliere aanvragen. Dit jaar zijn er meerdere grote projecten geweest waarbij bomen betrokken waren. Voorbeelden van grote vergunningen zijn: Oostelijke ringweg, Sontwegtracé, Station Helperzoom, de gemeentelijke kaplijst 2013 en het vellen van kastanjes in verband met de toegenomen kastanjeziekte.

VERGUNNINGEN	2013			2012		
	Particulier	Gemeente	Totaal	Particulier	Gemeente	Totaal
Aantal aanvragen	403	35	438	366	40	406
Aantal verleende vergunningen (+ aantal bomen)	352 (802 bomen)	35 (455 bomen)	387 (1.257 bomen)	315 (1366 bomen)	36 (603 bomen)	351 (1.969 bomen)
Aantal weigeringen	32	0	32	18	0	18
Aantal vergunningen waarop bezwaarschriften zijn ingediend	7	4	11	6	2	8
Aantal vergunningen waarop voorlopige voorzieningen zijn ingediend	4	2	6	2	0	2
Aantal vergunningen waarbij herplant is opgelegd	92	23	115	86	17	103
Aantal bomen die zijn herplant	264	611	875	1.335	336	1.671

Tabel 1: overzicht vergunningen

Op 28 oktober 2013 heeft een storm forse schade aangericht aan het Groninger bomenbestand. Na het opmaken van de eindbalans blijkt dat deze storm ongeveer 700 bomen heeft gekost. Daarvan zijn 600 bomen daadwerkelijk omgewaaid. Voor deze bomen is geen omgevingsvergunning verleend. Hierdoor zijn ze niet opgenomen in tabel 1. Wel worden ze meegenomen in de totale bomenbalans, zie tabel 2 in paragraaf 3.3 'Balans 2013'. De overige 100 bomen zijn zodanig beschadigd dat het niet verantwoord was om ze te laten staan. Deze bomen zijn in het voorjaar van 2014 geveld.

Het aantal aanvragen voor het vellen van een houtopstand komt niet overeen met het aantal verleende plus geweigerde vergunningen. Dit verschil is te verklaren doordat aanvragen tussentijds zijn ingetrokken of nog in behandeling zijn. Circa 10% van alle aanvragen is gemeentelijk. Deze verhouding tussen het aantal gemeentelijke en particuliere velaanvragen is vrijwel elk jaar gelijk. In 2013 zijn 32 aanvragen geweigerd. Deze hadden allen betrekking op particuliere bomen. Gemeentelijke aanvragen worden nauwelijks geweigerd. Dit is te verklaren doordat een gemeentelijke velaanvraag in een vroeg stadium intern wordt besproken met de medewerker velvergunning. Op het moment dat de aanvraag wordt gedaan is al overeenstemming bereikt en zal de omgevingsvergunning voor het vellen van een houtopstand niet worden geweigerd. Er zijn verschillende redenen om een omgevingsvergunning te weigeren. De meest voorkomende reden is dat de mate van overlast slechts gering is. Overlast kan soms worden weggenomen zonder dat de boom daarvoor geveld hoeft te worden. Bij een te grote schaduwwerking kan snoeien van de boom een effectieve oplossing zijn.

3.3. Herplant

In beginsel wordt een herplantplicht van één op één opgelegd bij velaanvragen. Het moet echter wel mogelijk zijn om een nieuwe boom op dezelfde plek te planten. Dit blijkt in de praktijk lang niet altijd zo te zijn. Er is soms geen ruimte voor een boom om zich te kunnen ontwikkelen of er staan soms te veel bomen bij elkaar waardoor ze elkaar belemmeren in hun groei.

Ten opzichte van 2012 is naar verhouding bij de gemeentelijke vergunningen vaker herplant opgelegd. Positief is dat we in 2013, ondanks de toename van de kastanjeziekte, ruimschoots aan onze herplantverplichting hebben voldaan. Voor de 455 bomen die zijn geveld hebben we 611 bomen kunnen herplanten.

Bij de particuliere vergunningen geldt echter het omgekeerde: 802 bomen geveld tegenover 264 bomen herplant. Ten opzichte van 2012 hebben wij minder vaak herplant opgelegd. De redenen hiervoor zijn:

1. Minder herplant bij kleine tuinen

Naar verhouding leggen wij minder vaak herplant op bij particuliere vergunningen omdat het meestal gaat om bomen die te groot zijn geworden ten opzichte van een tuin. Het opleggen van een herplant is dan niet zinvol. In de beleidsregels APVG vellen van een houtopstand' is opgenomen dat de herplantplicht niet geldt voor een overlast veroorzakende houtopstand op een klein perceel (kleiner dan 300 m²) waarbij een nieuwe houtopstand in de toekomst weer voor overlast zorgt.

2. Dunning

We hebben meer aanvragen binnengekregen voor het dunnen van bomen. Dunning wordt uitgevoerd om andere bomen (vaak duurzame bomen) de kans te geven zich te ontwikkelen. Bij deze onderhoudsmaatregel is het juist niet gewenst om tot herplant over te gaan. Voorbeelden van particuliere dunningen zijn: boerenerven Hoogkerk, zwembad Engelberterweg en spoorstrook de Hoogte.

3. Stormschade

We hebben voor particuliere terreinen, waaronder het Le Roygebied, vergunningen verleend voor het vellen van bomen die zodanig door de storm beschadigd waren dat de veiligheid niet meer kon worden gewaarborgd. Een groot deel van deze bomen maakten onderdeel uit van een boomgroep. Hierbij zou het opleggen van herplant niet zinvol zijn omdat een nieuwe jonge boom door schaduwwerking weinig kans zou krijgen om te groeien.

Herplant kastanjes

We hebben in 2013 een start gemaakt met de planvorming voor herplant van bomen aan de singels en de Berlageweg in de Hunze. In juli 2013 hebben we een bewonersbijeenkomst gehouden over de herplant aan de singels. De uitkomst van deze bijeenkomst was dat er (nog)geen keuze gemaakt kon worden voor een nieuwe herplant van bomen. Om de mening van alle omwonenden te peilen hebben we in november 2013 een bewoners enquête gehouden. Hierbij konden omwonenden aangeven hoe

volgens hen de nieuwe aanplant op de groenstrook aan de singels eruit moet komen te zien. De uitkomsten gebruiken wij om te komen tot een herplantplan. Wij verwachten in het voorjaar van 2014 te kunnen beginnen met het aanleggen van de groeiplaatsen voor de bomen. In het najaar zullen vervolgens de bomen worden geplant. Eind januari hebben wij een bewonersbijeenkomst gehouden voor de bewoners van de Hunze. Op deze locatie willen wij voor 1 oktober 2014 een begin maken met de herplant van nieuwe bomen op de opengevallen plekken. Met de herplant van bomen hopen wij in 2014 bij te dragen aan een evenwichtige bomenbalans.

Herplant stormschade

Bij ongeveer 30 % van de 700 bomen die tijdens de storm eind oktober 2013 zijn gesneuveld of zwaar zijn beschadigd, verwachten wij dat herplant niet nodig of mogelijk is omdat op die plaatsen genoeg bomen overblijven en/of omdat een jonge boom daar niet voldoende ruimte en licht zou krijgen. De kosten van herplant van de overige 490 bomen belopen in totaal ongeveer 1,83 miljoen euro. Voor deze extra kosten is in het reguliere budget voor bomenonderhoud geen ruimte. De kosten voor de meest urgente herplant zullen wij betrekken bij onze afwegingen rondom de jaarrekening 2013. De overige her te planten bomen zullen wij meenemen bij de uitwerking van het uitvoeringsplan van de bomenstructuurvisie 'Sterke Stammen'. De kosten die met deze herplant gemoeid zijn, kunnen de komende jaren betrokken worden bij de afwegingen van de begroting.

3.4. Balans 2013

De bomenbalans van het seizoen 2013 laat zien in hoeverre het aantal geveldde bomen in evenwicht is met het aantal geplante bomen. Dit jaar zijn 992 bomen aangeplant tegenover 1.857 bomen geveld. Een negatief verschil van 865 bomen, zie tabel 2.

	omgevingsvergunning	storm	boomfeestdag/ groenparticipatie	TOTAAL
GEVELD	1.257	600		1.857
GEPLANT	875		117	992
VERSCHIL				865

Tabel 2: overzicht bomenbalans 2013

We hebben in 2013 een negatieve bomenbalans. Dat lijkt een negatieve ontwikkeling, maar het verschil is goed te verklaren. De negatieve balans is toe te schrijven aan minder herplant bij particuliere vergunningen en aan het omwaaien van 600 bomen door de storm in oktober 2013. Voor deze omgewaaide bomen konden niet direct nieuwe bomen worden herplant.

In 2014 maken wij een begin met de herplant van nieuwe bomen op de opengevallen plekken aan de singels en de Berlageweg. Met de herplant van bomen hopen wij in 2014 bij te dragen aan een evenwichtige bomenbalans.

3. Bestrijding boomziektes- en plagen

4.1. Inleiding

In heel Nederland neemt het aantal boomziektes- en plagen toe. Vooral bomen met een verminderde conditie zijn extra kwetsbaar voor aantasting door insecten, bacteriën of virussen. Omdat bomen in de stad door een gebrek aan ruimte vaak te kampen hebben met zuurstoftekort, droogte, milieuvervuiling en wortelbeschadiging, zijn ze gevoeliger voor ziekten en plagen. Er wordt de laatste jaren steeds meer onderzoek gedaan naar boomziektes. Er zijn echter nog geen wetenschappelijke verklaringen over de mogelijke oorzaken van de toename van het aantal boomziektes. In samenwerking met andere gemeenten, de provincie en externe deskundigen werken wij aan een beheersbare situatie. Alleen indien er gezondheids- of veiligheidsrisico's zijn voor de mens of bij een ziekte waar de boom aan sterft grijpen we in. In 2013 heeft de kastanjeziekte zich verder uitgebreid. Uit de monitoring van de eikenprocessievinders blijkt dat de populatie van de eikenprocessierups toeneemt. In dit hoofdstuk geven wij een volledig overzicht van boomziektes- en plagen waarmee wij in 2013 te maken hadden.

4.2. Kastanjeziekte

In 2005 is de kastanjeziekte voor het eerst in onze gemeente aangetroffen. De kastanjeziekte leidt ertoe dat de bomen verzwakken en vatbaar worden voor aantasting door zwammen. Bij ernstige aantasting leidt dit tot takbreuk of sterfte van de boom. Hoewel de ziekte zich eerst leek te stabiliseren, heeft de ziekte zich sinds 2011 snel verspreid onder de ruim 1800 kastanjes die wij in beheer hebben. Voor het eerst bij de kastanjes aan de singels, daarna bij kastanjes verspreid over de stad.

Om de veiligheid zo goed mogelijk te kunnen waarborgen inspecteren wij de kastanjes drie keer per jaar op gebreken. In 2013 waren 164 kastanjes er zo slecht aan toe dat wij ze hebben moeten vellen.

Pilotproject Heerdenpad

De Stichting Iepenwacht Groningen voert sinds december 2010 samen met de gemeenten Groningen en Winsum het pilotproject 'bestrijding kastanjeziekte in de provincie Groningen' uit. Het project wordt begeleid door Wageningen Universiteit. In aansluiting van het landelijk onderzoek naar de kastanjeziekte wordt in deze pilot onderzocht welke bestrijdingsmethoden in de Groninger omstandigheden tot de beste resultaten leiden. De pilot wordt in de gemeente Groningen uitgevoerd bij de kastanjes langs het Heerdenpad. In de gemeente Winsum vindt het onderzoek plaats bij de kastanjebeplanting op de begraafplaats in Feerwerd. Bij de bomen worden verschillende behandelmethoden getest. Deze bestaan uit het aansmeren van de bloedingsplekken met ascorbinezuur (vitamine C), het aanbrengen van compost op de bodem en een combinatie van deze twee methoden. Bij één groep bomen wordt niets gedaan. Deze bomen worden alleen gecontroleerd en dienen als referentiegroep. De resultaten worden tussentijds en na afloop van de driejarige proef geanalyseerd. Op basis hiervan worden de effecten van de verschillende behandelmethoden beoordeeld en kan mogelijk een beheeradvies worden opgesteld.

Het afgelopen groeiseizoen is de uitvoering van het pilotproject volgens plan verlopen. We zien op beide locaties helaas een toename van de aantastingen door de kastanjeziekte en een achteruitgang van de conditie van veel kastanjabomen. Het tussentijdse resultaat wijst erop dat de verschillende behandelmethoden geen effect hebben. De proef duurt nog tot 2014. Dan zullen de bevindingen en aanbevelingen in een eindrapportage worden vastgelegd.

Herplant

Tegen de kastanjeziekte is nog steeds geen afdoende remedie gevonden. Omdat er daarnaast – vanwege het grillige verloop – geen prognoses over het verdere verloop in onze gemeente zijn te geven, planten wij voorlopig nog geen nieuwe kastanjes op de opengevallen plaatsen. In samenspraak met bewoners maken we in een herplantplan voor de singels en de Berlageweg in de Hunze. We verwachten in 2014 op deze twee locaties andere boomsoorten te kunnen planten op plaatsen waar inmiddels meerdere kastanjes ontbreken.

4.3. Eikenprocessierups

Sinds 1987 vormt de eikenprocessierups een jaarlijks terugkerend probleem in een groot deel van Nederland. Van mei tot juli gaat de eikenprocessierups op eikenbomen in processieachtige colonnes

op zoek naar nieuwe eikenbladeren; vandaar de naam eikenprocessierups. Gedurende deze periode verspreidt de rups brandharen die bij mensen ernstige irritaties kunnen geven. De rups heeft een grote voorkeur voor eiken, maar bij gebrek aan eiken zijn ze ook op beuken of berken te vinden.

Het bestrijden en beheersen van de eikenprocessierups is de verantwoordelijkheid van de beheerder of eigenaar van de bomen waarin de rups zich bevindt. De eigenaar van de besmette bomen is verantwoordelijk voor de overlastbestrijding en voor het waarschuwen van het publiek.

Werkgroep Eikenprocessierups Groningen

In 2010 is de eikenprocessierups voor het eerst gesignaleerd in de provincie Groningen. De komst van de eikenprocessierups naar Groningen heeft in 2010 geleid tot de oprichting van de Werkgroep Eikenprocessierups Groningen. Hierin werken de provincie Groningen, de Stichting Iepenwacht Groningen, Staatsbosbeheer regio Noord en de gemeenten Groningen, Marum en Bellingwedde samen. De Werkgroep Eikenprocessierups Groningen heeft een 'Beleidskader beheersing eikenprocessierups Noord-Nederland' opgesteld. Hierin worden de uitgangspunten beschreven voor de aanpak van de eikenprocessierups inclusief de verantwoordelijkheden van de verschillende betrokken organisaties. Insteek is de volksgezondheid en de zorgplicht van gemeenten voor hun inwoners. Het beleidskader is in het voorjaar van 2012 door de provincie, gemeenten en terreinbeheerders in Groningen vastgesteld.

Bestrijding

We hebben dit jaar opnieuw een aantal nesten van de eikenprocessierups verwijderd. De nesten bevonden zich in de eiken aan de Peizerweg. Wij hebben zowel in voorgaande jaren als in 2013 gekozen voor mechanische bestrijding. Deze methode is effectief en heeft als voordeel dat er geen schade wordt toegebracht aan andere soorten. Alleen wanneer de eikenprocessierups zich zodanig uitbreidt dat mechanische bestrijding niet meer voldoende is, zullen wij andere bestrijdingsmethoden overwegen. De bepalingen uit de Flora en Faunawet houden wij hierbij in acht.

Monitoring vlinders

Als onderdeel van een gestructureerde aanpak wordt in het noorden gemonitord op de aanwezigheid van eikenprocessievlinders. De rupsen van de eikenprocessievlinder verpoppen zich vanaf eind juni tot in september tot vlinder. Door een deel van deze vlinders te vangen in feromoonvallen kan worden afgeleid hoeveel rupsen er waren, hoeveel er het komende jaar komen en op welke bomen de rupsen zich het volgende jaar gaan ontwikkelen.

Wij hebben 29 vlinders aangetroffen in vallen, namelijk in eiken langs het Hoendiep, Roderwolderdijk, Esserweg, Lintdal, Middelberterweg, Noorddijkerweg, Oosterseweg en Peizerweg.. In 2013 zijn er 28 vlinders geteld. Ondanks dat veel rupsen in het koude voorjaar zijn opgegeten door vogels is er toch een lichte stijging van het aantal vlinders te zien. Dat betekent dat een populatie zich aan het opbouwen is in onze gemeente. Aan de Peizerweg verwachten wij in 2014 opnieuw nesten van de eikenprocessierups aan te treffen.

4.4. Essentaksterfte

Een nieuwe ziekte in de gewone es veroorzaakt in verschillende Noord- en Oost Europese landen voor het op grote schaal afsterven van bomen. De mogelijke veroorzaker van de Essentaksterfte is een schimmel die onder meer verwant is aan de veroorzakers van de Platanensterfte (nog niet in Nederland aangetroffen, niet te verwarren met Massaria) en de Iepziekte. De essentaksterfte is in Nederland sinds september 2010 officieel vastgesteld en komt voor in bomen van alle grootten en leeftijden, maar wordt veelal het eerst aangetroffen in relatief jonge bomen van 4 tot 10 meter hoog. Naast essen in bosverband en op boomkwekerijen worden ook laan- en parkbomen binnen het stedelijk gebied aangetast. Symptomen zijn: verwelken van blad en jonge scheuten, afsterven van uitlopers, vroegtijdige bladval en allerlei soorten verkleuringen van de schors in verschillende groottes. Door de ziekte gaan jonge bomen in een paar jaar dood, terwijl in oudere bomen veelal een chronisch ziekteproces wordt waargenomen. Er zijn tot op heden geen effectieve maatregelen voor de bestrijding, dan wel beheersing van essentaksterfte.

De essentaksterfte is voor het eerst aangetroffen bij de essen langs de Stadsweg in het natuurgebied Kardinge. Dit gebied wordt beheerd door Natuurmonumenten. In Kardinge laat Natuurmonumenten de afgestorven essen staan, zolang dit geen gevaar oplevert voor de gebruikers van het gebied. Als de veiligheid niet meer kan worden gegarandeerd zullen de essen worden geveld. We zijn als gemeente extra alert op de symptomen van de essentaksterfte. Om het verloop van de ziekte goed te kunnen volgen gaan we in 2014 een inventarisatie uitvoeren bij alle essen in onze stad. Op basis van deze eerste meting kunnen we volgend jaar kijken of de ziekte afneemt, zich stabiliseert of juist toeneemt.

4.5. Iepziekte

Iepziekte, de verwelkingsziekte die al in 1919 in Nederland werd ontdekt, is in onze stad onder controle. Stichting Iepenwacht Groningen (SIG) voert in opdracht van de gemeente het duurzame iepenbeheer uit. De SIG fungeert als opdrachtgever voor de uitvoering van het iepenbeheer namens de aangesloten beheerders. Zij heeft de feitelijke coördinatie, registratie en uitvoering van het iepenbeheer uitbesteed aan Landschapsbeheer Groningen. Ook het provinciale meldpunt Iepziekte Groningen is hier ondergebracht. Landschapsbeheer fungeert daarmee in de praktijk als de uitvoeringsorganisatie van de SIG.

De afgelopen jaren is veel bereikt in het doorgronden van de ziekte, het inperken van de verspreiding van de ziekte en het ontwikkelen van resistente iepsoorten. Dit heeft ertoe geleid dat het aantal zieke iepen al een aantal jaren stabiel is en niet toeneemt. Inmiddels kiest de gemeente steeds vaker voor resistente iepen bij de aanplant van nieuwe bomen. Ook preventief injecteren is een goed middel tegen iepziekte. Omdat deze methode kostbaar is, worden alleen monumentale bomen ieder jaar preventief tegen iepziekte geïnjecteerd.

4.6. Massaria

Massaria is een schimmelziekte die in 2007 voor het eerst in Nederland werd geconstateerd. Sinds het voorjaar van 2008 zijn ook platanen in Groningen besmet met Massaria. De ziekte komt alleen voor bij bomen vanaf een jaar of dertig. Omdat door de schimmel aangetaste takken kunnen afbreken, worden de platanen van dertig jaar en ouder drie keer per jaar gecontroleerd. Sinds 2008 ligt het percentage aangetaste platanen op ongeveer 10%. Door reguliere controle krijgt de massariaziekte minder kans zich te ontwikkelen en te verspreiden.